

Dr Anna Sylwestrzak
Katedra Prawa Cywilnego
Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego

AUTOREFERAT

1. Imię i nazwisko:

ANNA SYLWESTRZAK

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

2000 – magister prawa, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego;
2005 – doktor nauk prawnych w zakresie prawa, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, rozprawa doktorska pod tytułem „Skutki prawne separacji małżonków”, przygotowana pod kierunkiem dr hab. Prof. UG Tomasza Sokołowskiego

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

1.10.2000 – 30.09.2005 – asystent w Katedrze Prawa Cywilnego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Gdański
1.10.2005 – obecnie – adiunkt w Katedrze Prawa Cywilnego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Gdański

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595 ze zm.):

a) tytuł osiągnięcia naukowego

Autorstwo monografii pod tytułem: *Użytkowanie. Konstrukcja prawna*

b) autor, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa

Anna Sylwestrzak, *Użytkowanie. Konstrukcja prawna*, Warszawa, 2013 r., Wolters Kluwer business, ISBN 978-83-264-4008-3, ss. 620

c) omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Monografia „Użytkowanie. Konstrukcja prawna” jest pierwszym monograficznym opracowaniem problematyki użytkowania w prawie polskim. Celem ww. pracy jest analiza regulacji dotyczących prawa użytkowania po to, by dokonać ich wykładni oraz ocenić aktualny stan normatywny pod kątem dostosowania do potrzeb obrotu.

W pracy stwierdzono, że użytkowanie jest prawem dającym użytkownikowi szeroki zakres uprawnień, pozwalających niemal w pełni, choć zachowawczo, korzystać z przedmiotu obciążenia. Stabilność i moc zapewnia temu prawu jego powszechna skuteczność oraz brak możliwości wypowiedzenia bądź odstąpienia przez drugą stronę. Pomimo to, obecnie prawo użytkowania wykorzystywane bywa w praktyce z reguły tylko w pewnych ściśle określonych obszarach. Służy ono głównie funkcji konsumpcyjnej w ten sposób, że zapewnia użytkownikom środki egzystencji w stosunkach wiejskich, zwłaszcza przy zastosowaniu umowy dożywocia. W pracy postawiono tezę, że rzadkie ustanawianie prawa użytkowania w praktyce wynika m.in. z cechy niezbywalności tego prawa, która obniża jego wartość gospodarczą, a także ze zbytnej lakoniczności niektórych regulacji, co dotyczy głównie przepisów o użytkowaniu praw. Podjęta w pracy analiza konstrukcji prawnej użytkowania zaowocowała zgłoszeniem szeregu postulatów wykładni (wnioski *de lege lata*) oraz propozycji *de lege ferenda*, które mogłyby przyczynić się do udoskonalenia konstrukcji użytkowania oraz rozpowszechnienia tego prawa w praktyce.

W pracy skupiono się zwłaszcza na analizie ogólnego modelu użytkowania, normowanego przepisami Kodeksu cywilnego. Punktem wyjścia dla tych rozważań jest porównanie rozwiązań normatywnych w prawie obcym (Francja, Włochy, Hiszpania, Niemcy, Austria i Szwajcaria), które wykazało, że ze względu na wspólne korzenie, które stanowi rzymska instytucja *usus fructus*, systemy te cechują liczne podobieństwa. Niektóre rozwiązania (jak np. szczegółowe unormowanie użytkowania praw) mogłyby stać się wzorem dla nowelizacji polskiego k.r.o.

Znaczną część rozważań poświęcono analizie źródła użytkowania, którym jest zobowiązująco-rozporządzająca umowa o ustanowienie użytkowania. Wykazano liczne podobieństwa, a także różnice w porównaniu do umowy o przeniesienie własności. Następnie, w ramach ogólnej charakterystyki prawa użytkowania podkreślono, że żadne z podstawowych uprawnień składających się na treść tego prawa (używanie i pobieranie pożytków) nie może zostać wyłączone w drodze umowy, gdyż godziłoby to w zasadę zamkniętego katalogu praw rzeczowych. Modyfikacje treści użytkowania możliwe są jedynie w granicach wyznaczonych przez art. 253 k.c.

Szczegółowo rozważono przypadek, gdy jedno prawo użytkowania przysługuje kilku podmiotom. W razie śmierci jednego z użytkowników (bądź ustania osoby prawnej będącej użytkownikiem) jego udział przyrasta do udziałów pozostałych współuprawnionych. Wobec Jeżeli prawo użytkowania zostało ustanowione bezterminowo, utrzyma się aż do końca życia

(istnienia) ostatniego ze współuprawnionych. Zniesienie wspólności użytkowania jest możliwe przy analogicznym stosowaniu przepisów o zniesieniu współwłasności.

Analiza uprawnień i obowiązków użytkownika zaowocowała licznymi wnioskami. Stwierdzono m.in., że obowiązek zachowawczego korzystania z rzeczy ma pierwszeństwo przed obowiązkiem przestrzegania prawidłowej gospodarki, co oznacza, że użytkownik nie może odstąpić od zachowawczego korzystania z rzeczy, choćby przemawiały za tym zasady prawidłowej gospodarki. Bez zgody właściciela gruntu nie jest więc uprawniony ani do wznoszenia na użytkowanym gruncie nowych budynków, ani do ich odbudowy. W pracy dowiedziono, że obowiązek zachowania substancji rzeczy nie może być rozumiany absolutnie, gdyż w przeciwnym razie wykonywanie użytkowania nie byłoby możliwe. Wykazano także, że obowiązek użytkownika ponoszenia ciężarów obejmuje obowiązki publicznoprawne i prywatnoprawne właściciela, któremu, w razie ich uiszczenia, przysługuje wobec użytkownika roszczenie zwrotne. Użytkownik nie ma obowiązku ubezpieczyć rzeczy, natomiast gdyby umowę ubezpieczenia zawarł właściciel, mógłby dochodzić od użytkownika zwrotu poniesionych z tego tytułu kosztów, jeżeli przemawiają za tym wymagania prawidłowej gospodarki.

Znaczna część pracy została poświęcona zagadnieniom dotyczącym poszczególnych przedmiotów użytkowania. Wyczerpująco omówiono użytkowanie rzeczy (w tym – użytkowanie udziału we współwłasności rzeczy, które należy traktować jako szczególny przypadek użytkowania rzeczy), natomiast użytkowanie praw zostało przedstawione tylko w zarysie i zilustrowane omówieniem dwóch przykładów: użytkowania obciążającego użytkowanie wieczyste oraz użytkowania wierzytelności pieniężnej. Rozważono nadto konstrukcję prawną użytkowania zespołu środków produkcji oraz użytkowania nieprawidłowego. Postawiono tezę, że użytkowanie nieprawidłowe nie prowadzi do powstania ograniczonego prawa rzeczowego, lecz do powstania wierzytelności byłego właściciela rzeczy oraz długu „użytkownika”.

Dla pełnego obrazu konstrukcji prawnej użytkowania przedstawiona została również sytuacja prawna właściciela rzeczy oddanej w użytkowanie, ze szczególnym uwzględnieniem przysługujących mu środków ochrony: roszczenia o zabezpieczenie oraz o ustanowienie zarządcy. Wykazano, że zarząd może zostać powierzony właścicielowi lub osobie trzeciej, natomiast użytkownik nie może zostać ustanowiony zarządcą.

Końcowa część pracy dotyczy przyczyn i skutków wygaśnięcia użytkowania. Stwierdzono, że do przyczyn wygaśnięcia użytkowania nie zalicza się ani wypowiedzenie umowy, ani jej rozwiązanie za porozumieniem stron. Wprowadzenie do treści umowy

uprawnienia do wypowiedzenia może przemawiać w konkretnej sytuacji za zakwalifikowaniem jej jako dzierżawy, a nie użytkownika. Z kolei umowę o rozwiązanie użytkownika należy poczytywać za zrzeczenie się użytkownika przez użytkownika.

Pracę podsumowuje omówienie wzajemnej relacji elementów praworzeczowych i zobowiązaniowych składających się na instytucję użytkownika. Stwierdzono, że pomiędzy właścicielem a użytkownikiem nawiązuje się zobowiązaniowy stosunek prawny „sprzężony z użytkowaniem”. Stosunek ten należy zakwalifikować jako zobowiązanie, a nie tylko jako więźkę roszczeń towarzyszącą użytkowaniu.

Przeprowadzone w pracy analizy uzasadniają przekonanie, że pożądana byłaby reforma obecnej regulacji prawnej dotyczącej prawa użytkownika. Klarowność unormowań mogłaby wzrosnąć dzięki przeniesieniu przepisów dotyczących użytkownika spółdzielczego z Kodeksu cywilnego do ustawy Prawo spółdzielcze. Pożądane byłoby również uczynienie użytkownika prawem zbywalnym, co byłoby zachętą do częstszego ustanawiania go w praktyce. Celowe byłoby również unormowanie zagadnień budzących wątpliwości: użytkownika udziału we współwłasności oraz użytkownika praw, a zwłaszcza wierzytelności.

Postulowana w pracy nowelizacja obowiązujących obecnie przepisów ogólnych o użytkowaniu mogłaby polegać na przeniesieniu do tej części przepisu ustanawiającego obowiązek zachowawczego korzystania z rzeczy, z zastrzeżeniem jednak dopuszczalności drobnych ingerencji w substancję rzeczy. Poza tym, pożądanym byłoby sformułowanie uprawnień użytkownika do odbudowy budynków znajdujących się na użytkowanym gruncie. Celowe byłoby także wprowadzenie, wzorem obcych ustawodawstw, maksymalnego terminu użytkownika, które przysługuje osobie prawnej, co zapobiegłoby wieczystemu obciążeniu praw właściciela użytkowanego przedmiotu. Zaproponowano również, by wzorem obcych kodyfikacji, w razie unicestwienia przedmiotu użytkownika, prawo to przechodziło na surogaty utraconego przedmiotu. Do rozważenia byłoby także przyznanie właścicielowi możliwości żądania sądowego zniesienia użytkownika, które utraciłoby dla użytkownika wszelkie znaczenie, a także umożliwienie sądowego zniesienia użytkownika bądź zamiany go na rentę w razie szczególnie rażących uchybień ze strony użytkownika przy wykonywaniu użytkownika.

Prezentowana praca, jako wynik pionierskich badań nad prawem użytkownika, może stać się cenną lekturą dla osób stykających się z tą problematyką w praktyce. Wzbudziła ona już zainteresowanie pośród przedstawicieli nauki prawa, czego dowodem są dwie

opublikowane pozytywne recenzje: autorstwa A.Bieranowskiego (Rejent, 2013 r., nr 4, s. 150-159 i K.Pałki (Kwartalnik Prawa Prywatnego, 2013 r., nr 4, s. 806-812).

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych (artystycznych).

a) Osiągnięcia naukowo-badawcze obejmujące autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie *Journal Citation Reports (JCR)* lub na liście *European Reference Index for the Humanities (ERIH)*, zgodnie z § 3 p. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1.09.2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. Nr 196, poz. 1165).

Moje zainteresowania naukowo-badawcze w zakresie nauk prawnych dotyczą zagadnień należących do materii prawa cywilnego. Głównym obszarem moich prac naukowo-badawczych są polskie rozwiązania prawne, analizowane na tle regulacji innych państw europejskich należących do tzw. kontynentalnego systemu prawnego. Z tego powodu publikatorami moich prac są czasopisma i monografie o zasięgu ogólnokrajowym. Dlatego też przedstawiony dorobek nie zawiera publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie *Journal Citation Reports (JCR)*. Natomiast lista czasopism naukowych *European Reference Index for the Humanities (ERIH)*, na którą składają się czasopisma z piętnastu wybranych dyscyplin nauk humanistycznych i społecznych, aktualnie nie zawiera czasopism z zakresu nauk prawnych.

b) Osiągnięcia naukowo-badawcze we wszystkich obszarach wiedzy (§ 4 w/w rozporządzenia).

Moje pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze składają się z 42 publikacji, z czego 37 zostało wydanych po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych. Do dorobku zaliczam autorstwo jednej monografii, współautorstwo dwóch Komentarzy, autorstwo 23 artykułów, 15 glos i jednego przeglądu orzecznictwa. Moja działalność naukowo – badawcza po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych dotyczyła zróżnicowanej problematyki, wobec czego mogę poszczycić się publikacjami z zakresu każdego z działów prawa cywilnego. Badane przeze mnie zagadnienia można pogrupować w kilka nurtów badawczych, pośród których wiodącą rolę trzeba przypisać problematyce z zakresu prawa rzeczowego oraz rodzinnego.

W ramach **prawa rzeczowego** znaczącym nurtem badawczym są zagadnienia sąsiedztwa nieruchomości. W publikacji „*Sąsiedztwo nieruchomości. Komentarz*” (Warszawa, 2014 r. ss. 394), której jestem współautorem, dokonałam kompleksowej analizy i wykładni następujących przepisów: art. 46, 143–144, 151, 182, 293–295, 347, 432, 683 Kodeksu cywilnego; art. 13 ust. 1 Ustawy o własności lokali; art. 17¹⁰ Ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych; art. 6b ust. 1 Ustawy o ochronie praw lokatorów. Rozwinięcie zawartych w tej pracy rozważań na temat immisji zawiera glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dn. 1.03.2013 r., I ACa 835/12 (GSP-PO, 2013 r., nr 4, s. 45-52). Z kolei sytuację prawną urzędzeń umieszczonych na granicy gruntów poruszyłam w artykule „*Urządzenia graniczne*” (Rejent, 2013 r., nr 9, s. 78-94), w którym analizowałam zagadnienie własności i korzystania z tych urzędzeń oraz kosztów ich utrzymania.

W ramach zagadnień prawa rzeczowego, poza prawem użytkowania, interesują mnie również inne ograniczone prawa rzeczowe, które polegają na korzystaniu z rzeczy. Służebności osobistej mieszkania poświęciłam głosę do wyroku SN z dn. 12.01.2006 r., II CK 341/05 (GSP-PO, 2008 r., nr 1, s. 63-69). Z uwagą śledzę prace nad nowelizacją przepisów Kodeksu cywilnego w zakresie interesujących mnie tematów. Mój głos w dyskusji nad przyszłą postacią tych unormowań zawarłam w dwóch artykułach: „*Uwagi o projektowanej regulacji prawa zabudowy*” (Przegląd Sądowy, 2013 r., nr 5, s. 26-42) i „*Zrzekanie się ograniczonych praw rzeczowych w świetle projektu nowelizacji kodeksu cywilnego*” (Rejent, 2013 r., nr 7, s. 65-69). Zgłaszam tam liczne uwagi krytyczne, propozycje uzupełnienia i doprecyzowania projektu.

Znaczna część moich publikacji dotyczy zagadnień z zakresu **prawa rodzinnego**. Stanowią one kontynuację i rozszerzenie moich zainteresowań naukowych z okresu przed obroną doktoratu. Można tu wyróżnić dwa nurty badawcze: prawo małżeńskie oraz pochodzenie i sytuacja prawna dziecka. Do pierwszego należy osiem publikacji. Kompleksowej analizie poddałam konsekwencje ustanowienia separacji małżeńskiej w monografii „*Skutki prawne separacji małżonków*”, (Warszawa, 2007 r., Wolters Kluwer business, ISBN 978-83-7526-222-3, ss. 320), która stanowi zmodyfikowaną wersję mojej rozprawy doktorskiej. Wykazałam w niej, że skutki separacji tworzą model pośredni pomiędzy skutkami zawarcia małżeństwa, a skutkami rozwodu. Separacja powoduje ustanie obowiązku wspólnego pożycia natomiast nie uchyla obowiązku wierności, pomocy i współdziałania dla dobra rodziny. Małżonkowie separowani tworzą nadal rodzinę w znaczeniu prawnym. W pracy rozważyłam nadto skutki separacji w zakresie władzy rodzicielskiej oraz majątkowe skutki separacji: w zakresie ustroju majątkowego, obowiązku

alimentacyjnego pomiędzy małżonkami, odpowiedzialności za zobowiązania, sytuacji mieszkaniowej i prawnośpadkowej. Uwzględniłam m.in. takie istotne praktycznie zagadnienia, jak problematyka fikcyjnych separacji oraz wpływ orzeczenia separacji na późniejsze orzekanie rozwodu pomiędzy małżonkami. Omówiłam nadto skutki prawne zniesienia separacji. W pracy znaczącą rolę odegrały wyniki badań przeprowadzonych na próbie 220 akt sądowych dotyczących spraw o separację z lat 2001-2003. Kontynuację rozważań podjętych w ww. monografii lecz przeniesionych na grunt instytucji rozwodu zawiera artykuł „*Obowiązek alimentacyjny rozwiedzionego małżonka ponoszącego wyłączną winę rozkładu pożycia*” (Gdańskie Studia Prawnicze, t. XIV, 2005 r., s. 851-865) oraz dwie glosy. Glosa do wyroku SN z dn. 25.08.2004 r., IV CK 609/03 (GSP-PO, 2006 r., nr 1, s. 49-54) dotyczy problematyki winy w rozkładzie pożycia małżeńskiego, natomiast glosa do postanowienia SN z dn. 21.01.2010 r., I CSK 207/09 (Przegląd Sądowy, 2011 r., nr 11-12, s. 172-177) odnosi się do rozliczeń małżonków po ustaniu ustroju wspólności ustawowej.

Do publikacji z zakresu prawa małżeńskiego trzeba zaliczyć artykuł pt. „*Nieobecność małżonka jako podstawa rozszerzonych uprawnień drugiego małżonka w zakresie czynności zarządu majątkiem*” (w: *Prawnorodzinne i społeczne konsekwencje migracji zarobkowej*, S.Stadniczenko, M.Gołowkin-Hudała, A.Wilk (red.), Opole, 2009 r., s. 77-88). Celem tej pracy było rozważenie wpływu nieobecności jednego z małżonków na sytuację majątkową drugiego małżonka. Praca dotyczy zakresu uprawnień, jakie art. 29 k.r.o. przyznaje małżonkowi w zakresie zarządu majątkiem osobistym nieobecnego współmałżonka oraz zagadnienia zastępowania współmałżonka przy zarządzie majątkiem wspólnym. W artykule skupiłam się zwłaszcza na problematyce złożenia sprzeciwu przez małżonka, który opuszcza wspólne miejsce pobytu, przeciwko działaniom małżonka pozostającego na miejscu. Temat ustroju majątkowo-małżeńskiego został poruszony również w artykule „*Przedmioty majątkowe służące wyłącznie zaspokajaniu osobistych potrzeb jednego z małżonków*” (Rodzina i Prawo, 2012 r., nr 20-21, s. 51-62). Poddano tam analizie pojęcie „osobistej potrzeby”, o której mowa w art. 33 p. 4 k.r.o., dowodząc, że powinno być ono rozumiane w sensie subiektywnym. Podkreśliłam, że jeżeli przedmioty takie zostały nabyte w zamian za środki pochodzące z majątku wspólnego małżonków, to małżonek wzbogacony musi liczyć się z ewentualnym obowiązkiem zwrotu poczynionych na ten cel wydatków. Z kolei sytuacji mieszkaniowej małżonków poświęciłam glosę do wyroku SN z dn. 21.03.2006 r., V CSK 185/05 (GSP-PO, 2007 r., nr 2, s. 91-97).

Kolejna publikacja z zakresu prawa małżeńskiego („*Oświadczenia o zawarciu małżeństwa w prawie wewnętrznym poszczególnych związków wyznaniowych*” w: *Prześlanki*

konieczne zawarcia małżeństwa. Próba systematyzacji zagadnienia w aspekcie wymogów formy religijnej, A.Tunia (red.), Lublin, 2011 r., s. 209-218) stanowi porównanie treści przysięgi małżeńskiej składanej podczas zawierania małżeństwa przed duchownymi różnych wyznań. Przeprowadzone badania wykazały, że treść przysięg stosowanych w poszczególnych związkach wyznaniowych istotnie się różni, a w niektórych związkach wyznaniowych przysięgi takiej się nie składa. Różnice te nie mają jednak wpływu na skuteczność zawarcia małżeństwa podlegającego prawu polskiemu w trybie art. 1 § 2 k.r.o.

Do nurtu badawczego dotyczącego pochodzenia i sytuacji prawnej dziecka zaliczam cztery publikacje. Analizy unormowań dotyczących uznania ojcostwa, obowiązków dziecka wobec rodziców i nazwiska dziecka dokonałam w Komentarzu do art. 72 – 83 i 87 – 91 k.r.o. (w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, H.Dolecki, T.Sokołowski (red.), Warszawa, 2010 r. - wyd. I; Warszawa, 2013 r. - wyd. II). Kontynuację i poszerzenie rozważań zawartych w ww. pracy zawierają następujące publikacje: artykuł „*Rola kierownika urzędu stanu cywilnego przy uznaniu ojcostwa*” (w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy po nowelizacji*, J.Mazurkiewicz (red.), Wrocław, 2010 r., s. 121-131), w którym omówiłam obowiązek kierownika USC udzielania wyjaśnień kierowanych do rodziców dziecka; artykuł „*Uznanie ojcostwa w polskim prawie rodzinnym*” (Metryka, 2012 r., nr 1, s. 43-55), gdzie wykazałam, że uznanie ojcostwa jest aktem na który składają się oświadczenia rodziców o ojcostwie będące oświadczeniami wiedzy, a nie oświadczeniami woli; oraz glosa do wyr. SN z dn. 19.04.2012 r., IV CSK 459/11 (GSP-PO, 2012 r., nr 4, poz. 5, s. 79-86).

Brzmienie nazwiska dziecka wobec zmieniającego się stanu prawnego analizowałam w artykule „*Nazwisko dziecka de lege lata i de lege ferenda*” (Monitor Prawniczy, 2007 r., nr 9, s. 500-504), gdzie zgłosiłam szereg uwag względem projektu nowelizacji przepisów k.r.o.

Z zainteresowaniem śledzę bieżące orzecznictwo z zakresu prawa rodzinnego, czego dowodzą nie tylko wspomniane wyżej glosy, lecz również opracowanie pt. „*Przegląd orzecznictwa z zakresu prawa rodzinnego za rok 2005*” (GSP-PO, 2007 r., nr 1, s. 47-63), w którym dokonałam krytycznego przeglądu publikowanych orzeczeń z roku 2005.

W zakresie **części ogólnej** prawa cywilnego badałam problematykę ubezwłasnowolnienia częściowego. Rozważałam te zagadnienia zarówno od strony przesłanek orzeczenia ubezwłasnowolnienia, jak i jego skutków. Pierwszemu zagadnieniu poświęcona jest glosa do postanowienia SN z dn. 16.04.2010 r., IV CSK 470/09 (GSP-PO, 2010 r., nr 3-4, s. 63-70), natomiast zagadnienia reprezentacji osoby ubezwłasnowolnionej dotyczy artykuł pt. „*Charakter prawny i kompetencje kuratora osoby ubezwłasnowolnionej częściowo*” (Przegląd Sądowy, 2011 r., nr 5, s. 45-57). Dokonałam tam klasyfikacji czynności

kuratora oraz rozważałam problem jego kompetencji w zakresie kontroli czynności prawnych dokonywanych przez osobę ubezwłasnowolnioną. Opowiedziałam się za stanowiskiem, że prawo kontroli należy do istoty kurateli, a zatem nie wymaga do swego powstania specjalnego upoważnienia sądowego.

W zakresie **prawa zobowiązań – części ogólnej** na uwagę zasługują dwie publikacje: artykuł „*Konstrukcja prawna roszczeń regresowych między osobami współodpowiedzialnymi za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym*” w: *Czyny niedozwolone w prawie polskim i prawie porównawczym. Materiały IV Ogólnopolskiego Zjazdu Cywilistów. Toruń 24-25 czerwca 2011 r.*, M.Nesterowicz (red.), Warszawa, 2012 r., s. 504-519 i glosa do wyroku SN z 3.07.2008 r., IV CSK 149/08, GSP-PO, 2009 r., nr 3, poz. 5, s. 49-56. Artykuł został poświęcony analizie relacji pomiędzy dłużnikami solidarnymi. Zawiera wniosek, że dłużników tych łączy zawsze stosunek prawny, choćby nawet nie zawierali oni między sobą żadnego porozumienia.

Badania **części szczegółowej zobowiązań** zostały skoncentrowane na trzech umowach: umowie najmu, dzierżawy i dożywocia. W artykule pt. „*Poddzierżawa*” (Gdańskie Studia Prawnicze, t. XXI, 2009 r., s. 283-297) rozważono relację zachodzącą między dwoma stosunkami prawnymi: dzierżawą i poddzierżawą. Z kolei w artykule pt. „*Odpowiedzialność osób zamieszkujących z najemcą za czynsz najmu lokalu*” (Przegląd Sądowy, 2013 r., nr 9, s. 20-29) analizowano sytuację prawną osób, które zostały przyjęte przez najemcę do wspólnego zamieszkiwania i wskazano możliwe kierunki zmian art. 688¹ k.c. Jednocześnie oceniono negatywnie podjętą w 2012 r. próbę nowelizacji tego przepisu, zmierzającą do zwolnienia pełnoletnich zstępnych najemcy od odpowiedzialności za czynsz najmu. Natomiast problematyki wypowiedzenia umowy najmu i umowy dzierżawy dotyczą dwie glosy: glosa do uchwały SN z dn. 21.12.2007 r., III CZP 74/07 (GSP-PO, 2009 r., nr 2, poz. 5, s. 47-54) i glosa do uchwały SN z dn. 4.09.2009 r., III CZP 62/09 (OSP, 2010 r., nr 6, s. 450-453).

Problematyka umowy dożywocia została poruszona zarówno w kontekście ustanowienia prawa użytkowania w monografii „*Użytkowanie. Konstrukcja prawna*”, jak i jako samodzielny temat publikacji w artykule „*Zamiana uprawnień dożywotnika na rentę*” (Gdańskie Studia Prawnicze, 2010 r., t. XXIV, s. 207-217).

W **prawie spadkowym** przedmiotem badań stała się problematyka dziedziczenia, zapisu zwykłego i zapisu windykacyjnego. Dziedziczenia ustawowego dotyczą dwie publikacje: artykuł „*Sytuacja prawna dziadków w świetle norm prawa spadkowego*” (Gdańskie Studia Prawnicze, 2011 r., t. XXVI, s. 417-432) i glosa do uchwały SN z dn. 14.10.2011 r., III CZP 49/11 (OSP, 2012 r., nr 6, poz. 60, s. 402-405). Artykuł odnosi się do

sytuacji prawnej dziadków jako spadkobierców ustawowych oraz przysługujących im roszczeń o dostarczenie środków utrzymania. Przedstawia argumenty popierające przyznanie podobnego roszczenia również rodzicom i pradziadkom spadkodawcy. Zawiera propozycję, by przyznano dziadkom uprawnienie do wytoczenia powództwa o wyłączenie małżonka od dziedziczenia na podstawie art. 940 k.c. Z kolei wspomniana glosa dotyczy sytuacji rodzeństwa przyrodniego jako spadkobierców ustawowych.

Problematykę zapisu zwykłego poruszają dwie publikacje: artykuł „*Dalszy zapis*” (Studia Iuridica Toruniensia, 2010 r., nr 7, s. 47-65) i glosa do wyroku SN z dn. 17.10.2008 r., I CSK 158/08 (GSP-PO, 2009 r., nr 4, poz. 7, s. 93-100). W artykule omówiłam konstrukcję prawną zobowiązania, które powstaje w wyniku ustanowienia dalszego zapisu: jego podmioty (w tym – szczegółową analizę sytuacji, która powstaje w przypadku istnienia kilku dłużników) oraz sposób wykonania tego zobowiązania.

Instytucji zapisu windykacyjnego dotyczy artykuł „*Przyjęcie i odrzucenie zapisu windykacyjnego*” (Rejent, 2012 r., nr 12, s. 107-120), który wykazuje podobieństwa i różnice sytuacji prawnej zapisobierców windykacyjnych i spadkobierców w zakresie możliwości przyjęcia bądź odrzucenia nabytych uprawnień.

Część publikacji ma **charakter przekrojowy**. Dotyczy to zwłaszcza zagadnień części ogólnej, które są analizowane pod kątem unormowań zawartych w innych działach. Pracą z pogranicza prawa rodzinnego i części ogólnej prawa cywilnego jest artykuł pt. „*Małoletni pełnomocnik*” (Przegląd Sądowy, 2012 r., nr 7-8, s. 24-38). Dokonano w nim wykładni unormowań dotyczących pełnomocnictwa i władzy rodzicielskiej. Podobny, przekrojowy charakter mają dwie glosy: glosa do uchwały SN z dn. 22.05.2009 r., III CZP 21/09, GSP-PO, 2010 r., nr 1, s. 85-92, oraz glosa do uchwały SN z dn. 17.04.2009 r., III CZP 9/09 (Monitor Prawniczy, 2010 r., nr 2, s. 114 – 117).

Z pośród wymienionych publikacji, cztery powstały jako rezultat uczestnictwa w **konferencjach naukowych**. Dotyczy to następujących artykułów: 1) „*Nieobecność małżonka jako podstawa rozszerzonych uprawnień drugiego małżonka w zakresie czynności zarządu majątkiem*” [w:] *Prawnorodzinne i społeczne konsekwencje migracji zarobkowej*, S.Stadniczenko, M.Gołowkin-Hudała, A.Wilk (red.), Opole, 2009 r., s. 77-88, który jest rozszerzoną wersją referatu wygłoszonego w dn. 24.10.2008 r. w Opolu na konferencji naukowej zorganizowanej przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego nt. „Prawnorodzinne konsekwencje migracji zarobkowych po wejściu Polski do Unii Europejskiej”; 2) „*Rola kierownika urzędu stanu cywilnego przy uznaniu ojcostwa*” [w:] *Kodeks rodzinny i opiekuńczy po nowelizacji*, J.Mazurkiewicz (red.), Wrocław, 2010 r., s.

121-131, który jest referatem zgłoszonym w dn. 11.12.2009 r. na konferencji naukowej nt. „Kodeks rodzinny i opiekuńczy po nowelizacji”, która została zorganizowana we Wrocławiu przez Zakład Prawa Cywilnego i Prawa Międzynarodowego Prywatnego Pawie Uniwersytetu Wrocławskiego; 3) *„Oświadczenia o zawarciu małżeństwa w prawie wewnętrznym poszczególnych związków wyznaniowych”* [w:] *Przesłanki konieczne zawarcia małżeństwa. Próba systematyzacji zagadnienia w aspekcie wymogów formy religijnej*, A.Tunia (red.), Lublin, 2011 r., s. 209-218, który jest referatem zgłoszonym w dn. 26.05.2010 r. na konferencji nt. „Przesłanki konieczne zawarcia małżeństwa. Próba systematyzacji zagadnienia w aspekcie wymogów formy religijnej, która odbyła się w Ulanowie, z inicjatywy Wydziału Zamiejscowego Prawa i Nauk o Gospodarce KUL oraz Polskiego Towarzystwa Prawa Wyznaniowego; 4) *„Konstrukcja prawna roszczeń regresowych między osobami współodpowiedzialnymi za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym”* [w:] *Czyny niedozwolone w prawie polskim i prawie porównawczym. Materiały IV Ogólnopolskiego Zjazdu Cywilistów. Toruń 24-25 czerwca 2011 r.*, M.Nesterowicz (red.), Warszawa, 2012 r., s. 504-519, który jest referatem zgłoszonym w ramach IV Ogólnopolskiego Zjazdu Cywilistów w Toruniu.

Piąty artykuł pokonferencyjny *„Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych a unormowania k.r.o.”* jest obecnie w druku w ramach Acta Iuris Stetinensis. Jest on rezultatem konferencji naukowej nt. „Kodeks rodzinny i opiekuńczy po wielkich nowelizacjach” zorganizowanej w dn. 18.10.2013 r. w Szczecinie przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego i INP PAN.

Materiały do badań prawnoporównawczych zdobyłam podczas trzech **zagranicznych kwerend bibliotecznych**: w bibliotece Wydziału Prawa Uniwersytetu w Turynie (luty 2003), w bibliotece Wydziału Prawa Uniwersytetu w Berlinie (lipiec 2008) i w bibliotece Wydziału Prawa Uniwersytetu w Mediolanie (luty 2009).

Kompletny wykaz wszystkich publikacji oraz opis pozostałych osiągnięć znajduje się w załączniku nr 4 „Wykaz opublikowanych prac naukowych oraz informacja o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki”.

Anna Sylwestrzak

Anna Sylwestrzak